

Landelijk Actie Komitee Scholieren
Trouwmevrouw Janouke van Meerveld, voorzitter
Drieharingstraat 6
3511 BJ UTRECHT

Voortgezet Onderwijs

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Onze referentie

35776561

Uw brief van

22 december 2022

Datum 21 februari 2023
Betreft Petitie #redmijndiploma

Geachte mevrouw van Meerveld, Beste Janouke,

Via deze brief reageer ik graag op de brief en bijbehorende petitie die jullie op 22 december 2022 op het Ministerie van OCW hebben afgegeven.

Ik wil allereerst van deze gelegenheid gebruik maken om jullie te bedanken dat jullie met deze petitie de stem van de leerling zo nadrukkelijk laten horen. Ik herken de zorgen die jullie uiten over de invloed van de coronacrisis op leerlingen in het voortgezet onderwijs, maar ben er ook vast van overtuigd dat de leerlingen die op dit moment in het eindexamenjaar zitten tot veel in staat zijn. In gesprekken tussen het LAKS en OCW is dit ook al naar voren gekomen. De vaste Kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft mij per brief van 23 januari gevraagd om een inhoudelijke reactie te geven op jullie petitie. Ik zal de vaste Kamercommissie daarom een afschrift sturen van deze brief.

In de petitie benoemen jullie dat de huidige examenkandidaten het grootste deel van hun voortgezet onderwijs in de coronapandemie hebben doorgebracht en dat dit gevolgen heeft gehad voor hun ontwikkeling. Daarnaast geven jullie aan dat er sprake is van lesuitval en dat de examenkandidaten stress ervaren en twijfels hebben over hun kans van slagen voor het eindexamen. Daarom roepen jullie op tot extra maatregelen voor het eindexamen.

Ik zie net als jullie de impact van de coronajaren op de leerlingen in het voortgezet onderwijs. Het zijn lastige jaren geweest, die afwaken van de normale omstandigheden in het voortgezet onderwijs. Een bijzondere periode, die van iedereen veel gevraagd heeft. Ik begrijp van jullie dat de leerlingen een gevoelsmatige druk ervaren die effect heeft op hun zelfvertrouwen en dat deze druk wordt beïnvloed doordat er dit jaar geen aanvullende maatregelen worden genomen, zoals een extra herkansing. De zorgen die jullie uiten over stress van leerlingen in relatie tot het examen herken ik en zijn ook verder besproken in gesprekken tussen een aantal bestuursleden en mijn ambtenaren. Ik hecht er aan dat we het belangrijke gesprek over het welzijn van leerlingen blijven voeren, zowel met jullie als andere betrokkenen, en ik zal mij hier ook voor inzetten. Dit

doen we zowel met betrekking tot de specifieke eindexamens van 2023, als de bredere zorgen rond presteren en de ervaren toetsdruk, zoals ik ook aan de Tweede Kamer heb toegezegd¹. Deze gesprekken lopen nu en ik verwacht hierover bij de volgende rapportage van het Nationaal Programma Onderwijs (voor het zomerreces) te kunnen rapporteren.

De zorgen over leerlingen hoor ik terug in gesprekken met leerlingen zelf, maar ook van leraren en andere organisaties, waaronder de VO-raad. In deze gesprekken komt ook naar voren dat leerlingen hulp kunnen gebruiken als het gaat om hun studiehouding, motivatie en inzet. Leerlingen die dit jaar hun examens afleggen en hun diploma gaan halen, moeten met vertrouwen en gezonde spanning kunnen toewerken naar hun examen. Zij kunnen vertrouwen op een goede voorbereiding vanuit school, en hun school en leraren erop wijzen wanneer het hen niet (goed genoeg) lukt, en hen vragen waar zij mee geholpen kunnen worden. Een aantal voorbeelden van hoe leraren en scholen kunnen helpen zijn:

- Leraren kunnen helpen in het verhogen van het vertrouwen van leerlingen in de voorbereiding op het examen en kunnen gerichte tips geven om onnodige stress en twijfels tegen te gaan en het mentaal welbevinden van leerlingen te versterken.
- Scholen kunnen allerlei manieren inzetten om stress bij leerlingen weg te nemen. Dit kan onder andere met interventies vanuit het Nationaal Programma Onderwijs, die zowel gericht kunnen zijn op het inlopen van de leervertragingen als op het verhogen van het welbevinden van leerlingen. Dit hebben scholen ook het afgelopen anderhalf jaar gedaan, en 88% van de schoolleiders geeft aan de interventies voor het welbevinden van leerlingen uit te voeren in schooljaar 2022/2023.²
- Ook zijn er bijvoorbeeld praktijkkaarten van het Trimbos instituut over welbevinden van leerlingen en is er op de website van Gezonde School een lijst van erkende interventies te vinden die scholen in kunnen zetten op het gebied van welbevinden, waaronder bijvoorbeeld mentorlessen over stress.
- Tenslotte kunnen scholen en leraren leerlingen tips geven over de voorbereiding op het examen, en hen wijzen op verschillende bruikbare websites, zoals www.lerenvoorhetexamen.nl.

Zoals ik ook in mijn brief van 21 november 2022 aan de Tweede Kamer schreef over de getroffen maatregelen voor de examens 2023, ben ik van mening dat de omstandigheden het toelaten om van leerlingen dit jaar een prestatie te kunnen vragen die vergelijkbaar is met die van voor corona.³ Maatregelen zoals een extra herkansing voor het centraal eindexamen en de mogelijkheid tot het spreiden van eindexamens over twee tijdvakken zal ik dan ook niet treffen. Ik erken de lastige situatie, maar geloof ook dat de leerlingen in dit examenjaar weer de mogelijkheid moeten hebben om de examens af te leggen onder de normale omstandigheden. Voor het vervolgonderwijs en hun verdere loopbaan is het van essentieel belang dat de leerlingen de geschikte vaardigheden en kennis opdoen. Het centraal examen is een belangrijk moment om deze vaardigheden en kennis te toetsen.

¹ Kamerstukken II 2022/23, 36200 VIII, nr. 184

² <https://www.nponderwijs.nl/over-het-nationaal-programma-onderwijs/documenten/publicaties/2022/11/17/voortgangsrapportage>

³ Kamerstukken II 2022/23, 31289, nr. 526

Ik zie ernaar uit om in ons halfjaarlijks overleg in april verder van gedachten te wisselen – zowel hierover als over andere zaken die jullie en mij na aan het hart liggen. Hopelijk tot dan!

Onze referentie
35776561

Met vriendelijke groet,

de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs,

Dennis Wiersma